

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Několik poznámek o novele trestního zákona účinné od 1.7.2002

Dne 1.7.2002 vstoupila v účinnost zatím poslední z mnoha novel trestního zákona (zákon č. [140/1961](#) Sb.). Její obsah zcela odpovídá současným trendům vývoje našeho trestního zákonodárství, tj. snahou o maximální popis skutkové podstaty a zároveň zužování obsahu jednotlivých skutkových podstat.

Dne 1.7.2002 vstoupila v účinnost zatím poslední z mnoha novel trestního zákona (zákon č. [140/1961](#) Sb.). Její obsah zcela odpovídá současným trendům vývoje našeho trestního zákonodárství, tj. snahou o maximální popis skutkové podstaty a zároveň zužování obsahu jednotlivých skutkových podstat. Je rovněž patrná snaha favorizovat formální stránku trestného činu na úkor materiální stránky. Zužuje se tak prostor pro soud, aby mohl přihlížet k různým okolnostem (polehčujícím i přitěžujícím) předcházejícím, případně doprovázejícím spáchání trestného činu. Orgánům činným v trestním řízení pak nezbude nic jiného, než aplikovat ustanovení o okolnostech přitěžujících a polehčujících tak, jak jsou zakotveny v obecné části trestního zákona (§§ 33-34). Jako příklad pro shora tvrzené okolnosti uvádím § 175 trestního zákona, jež před novelou obsahoval skutkovou podstatu trestného činu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku. Původně byla tato skutková podstata naplněna okamžikem, kdy se svědek, anebo znalec takového jednání dopustil, a sice že okolnosti důležité pro pozdější rozhodnutí zamlčel, ačkoliv je znal, anebo uvedl o nich nepravdu. Nyní postačí, aby tyto údaje hrubě zkreslil. Vzhledem k tomu, že toto ustanovení je nové, netroufnu si tvrdit, kdy takové jednání dosáhne takové společenské nebezpečnosti, aby mohlo být posuzováno dle litery trestního zákona. Judikatura vzhledem ke krátké době účinnosti tohoto ustanovení nezná ještě žádné rozhodnutí. Bude tedy zřejmě záležet na individuální úvaze toho kterého soudce. Osobně si myslím, že míra zkreslení takové skutečnosti se nutně musí dotknout předmětu projednávání, a to v takové intenzitě, že rozhodující orgán by v případě, že této hrubě zkreslené informaci uvěří, rozhodl diametrálně odlišně, než kdyby znal skutečný stav věci. Musí se ovšem jednat o jednání ze strany pachatele úmyslné, neboť nemůžeme trestat nikoho, že vypověděl to, co slyšel od někoho jiného a nemohl tedy znát skutečný stav věci.

Dalším problémem je pojem „neúplný znalecký posudek“. Co si pod tím můžeme představit a kdy se tedy jedná o trestný čin? Znalecký posudek je znalcem zpracováván dle otázek, jež mu byly zadány orgánem činným v trestním řízení, nebo i na žádost kterékoliv strany řízení (znalecký posudek se nemusí týkat jen okolností důležitých pro trestní řízení, může jít i o odhad nemovitosti, psychologické vyšetření, analýza situace v rodině, pokud se rozhoduje o svěřeni dítěte do péče třetí osoby a jiné). Znalec tedy odpoví na položené otázky a vyhodnotí stav věci. (nikoliv však právně, neboť to je věcí soudu). Pokud by došlo k nezodpovězení jedné či více otázek, může se tak stát hned z několika důvodů:

- 1) znalec nezná na tyto otázky odpověď, případně odpovědět vzhledem k současnému stavu dokazování, stavu techniky a vědy ani odpovědět nemůže,
- 2) znalec opoměl vypracovat odpovědi na tyto otázky,
- 3) znalec úmyslně neodpověděl na kladenou otázku.

Co se týká bodu 1) nemůžeme toto jednání znalci přičítat jako trestné. Nenaplní znaky skutkové podstaty, chybí jakákoliv forma zavinění. Nelze přeci nikoho trestat za takové situace. Bod ad. 2) je zajímavější. K takovému jednání může dojít z liknavého přístupu k případu, ale neznamená to, že by i

zde došlo ke spáchání trestného činu. V praxi se podobné případy řeší tak, že znalec chybějící odpovědi vypracuje a zašle na příslušná místa a může být za toto zdržení potrestán tím, že se mu sníží odměna za vypracované posudky. Případ popsáný v bodě 3) již může naplnit shora uvedenou skutkovou podstatu. Znalec zde byl veden úmyslem zamlčet tyto odpovědi a z toho můžeme logicky dovozovat i snahu o zkreslení posuzované věci. Situace však nemusí být jasná. Znalec mohl odpovědět záměrně nejasně, nekonkrétně a v důsledku tohoto se jeho posudek, případně část, staly nepoužitelné. Trestní řád v § 109 říká, že pokud taková situace nastane, má se přistoupit k výslechu tohoto znalce, a tím se má dosáhnout odstranění nejasností a pochybností. Zde je jasné, že pokud znalec neodpoví, tedy úmyslně neuvede skutečnosti, o kterých ví, a tyto mají význam pro projednávanou věc, dopouští se trestného činu dle ustanovení § 175 trestního zákona. V případě, že bude soudem shledán vinným ze spáchání trestného činu, hrozí mu trest odnětí svobody až na dvě léta, nebo trest peněžitý, případně zákaz činnosti. V řízení, ve kterém byl takový posudek předložen se vada odstraní tak, že se přibere nový znalec a dojde k vypracování nového znaleckého posudku.

Novela však vytvořila další skutkové podstaty, mající podobný obsah jako právě analyzovaná ustanovení. Na tomto je patrné, jak se zákonodárce snaží o co nejpřesnější vyjádření a popis skutkové podstaty (jedná se o § 175a - křivé tlumočení, dále § 175b - padělání a vystavování nepravdivých lékařských zpráv, posudků a nálezů). Je otázkou, nakolik je třeba vytvářet neustále nové skutkové podstaty. V některých případech je to třeba, např. u tzv. "praní špinavých peněz" (viz § 252a), ale někdy se jedná o zbytečný rozmar s patrnou tendencí o kriminalizaci a současné nerozlišování závažnosti a společenské nebezpečnosti případů (viz § 257b odst. 1).

© EPRAVO.CZ - Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžitě pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)
- [Zásadní novinky v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2026](#)
- [Kauza Skender Bojku: Putativní nutná obrana optikou ÚS](#)
- [Novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Dětský certifikát](#)
- [Přerušování výkonu trestu odnětí svobody ze zdravotních důvodů](#)